N:o 3 - 1939

Kansa ei siedä sortajaa.
(Kuva SF:n elokuvasta "Helmikuun manifesti".)

LUO LIPPUJEN!

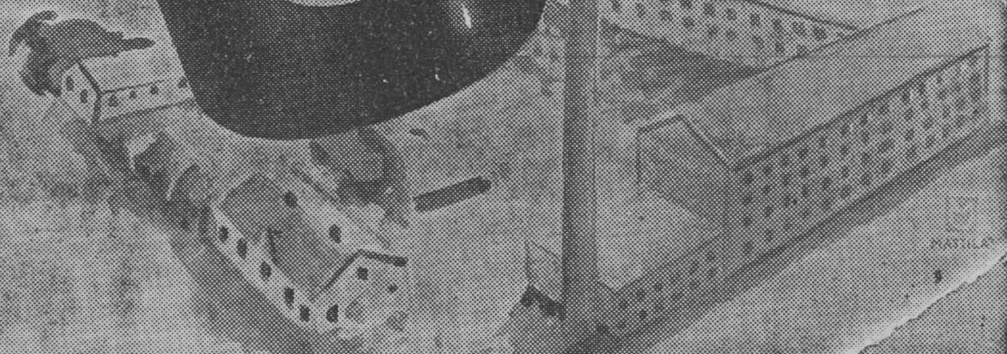
ERIKOIS-

SUOSIKKI

kaikkialla maassamme!

Valmistettu suomalaisessa suurpanimossa Hämeen kullankellervästä ohrasta ja Lahden kuuluisasta lähdevedestä.

O.Y. MALLASJUOMA LAHTI

PAIKALLISVARASTOJA SUOMEN JOKA KULMALLA • Myy OY. ALKOHOLILIIKE AB.

Jussi Pyy kuulusteluissa.

Kuulustelija: Siis Pyy, Jussi Matias. Syntynyt?

Jussi: Olenhan minä ...

Kuulustelija: — Minä tarkoitan *milloin ja missä.*

Jussi: Ahaa. — Syyskuun 13. pnä 1917 Lapualla.

Kuulustelija: Vai *Lapualla,* raskauttavaa, raskauttavaa. Täytyy merkitä pöytäkirjaan. — No — oletteko juonut IKL:n kahvia?

Jussi: Olen minä juonut.

Kuulustelija: Merkitään pöytäkirjaan: „Tukenut rikollista toimintaa juomalla IKL:n kahvia." — Oletteko Mustassa Karhussa käynyt?

Jussi: En, niin rikolliseen toimintaan en ole koskaan voinut osallistua ...

Kuulustelija: Ette ole voinut? Kuinka niin?

Jussi: No — *kun en ole koskaan Helsingissä käynyt.*

Kuulustelija: Jaha — jaha. Oletteko ollut tietoinen siitä, että koululaiset politikoivat ...

Jussi: Kyllä meidän naapuritalon kansakoululapset ovat *sosialistien* tilaisuuksissa käyneet!

Kuulustelija: (Lyö nyrkin pöytään.) Hiljaa! Ei nyt ole *siitä* kysymys! — Oletteko sitten niissä kokouksissa Kekkosta arvostelleet?

Jussi: Eihän me niissä kokouksissa — mutta *kotimatkalla* kyllä. Ja työväentalolla olen kuullut puhuttavan ja laulettavan kaikenlaista „porvareista" ...

Kuulustelija: Ettekö usko, *että siitä ei ole nyt kysymys! Ulos!*

Jussi: Sitähän minäkin, *että siitä ei näy olevan kysymys* ...

POLIITTINEN TIETOPELI.

1. Minä vuonna oli *suurlakko?*

2. Milloin *Bobrikoff* murhattiin?

3. Milloin julkaistiin *helmikuun manifesti?*

4. Montako % 15 v. täyttäneistä kansalaisista allekirjoitti *suuren adressin?*

5. Milloin oli *Viaporin kapina?*

6. Minkä johdosta TUL suostui yhteistoimintaan *puolueettomien urheilujärjestöjen kanssa?*

7. Mikä *punainen urheiluseura* on v. -18 kapinan ajoilta kuuluisa?

8. Mikä on hra Tannerin viimeinen *„oikeuslaitoksen tuulettamisote"?*

9. Politikoidaanko kouluissa suoritettujen kuulustelujen *jälkeen?*

10. Mikä *ainutlaatuinen lakitekele* on hallituksella valmisteilla?

11. Mikä on *„Sasu Punasen"* oikea nimi?

12. *Millä rintamalla* hän v. -18 taisteli?

13. Minkä *Espanjan osan* punaiset äsken menettivät?

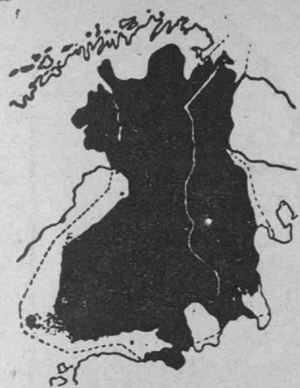
14. Mikä jatkaa rikollisena lakkautetun SKP:n toimintaa?

15. Montako *miestä* on Suomen eduskunnassa?

(Vastaukset *„Laukauksia"-osastossa* siv. 65.)

PÄIVÄN KUVA

Luo lippujen!

N:o 3. Päätoimittaja: VILJO LIUS 18. 2. 1939

Maaherra Wibelius kieltäytyy noudattamasta laitonta määräystä ja lausuu "Laki ennen mua syntynyt, myös jälkeheni jää".

("Jäger-filmin" elokuvasta "Vänrikki Stoolin tarinat".)

Kun myrsky uhkaa.

Ja hän astui venheeseen, ja hänen opetuslapsensa seurasivat häntä. Ja katso, järvellä nousi kova myrsky, niin että venhe peittyi aaltoihin; mutta hän nukkui. Niin he menivät ja herättivät hänet sanoen: „Herra, auta, me hukumme!" Ja hän sanoi heille: „Te vähäuskoiset, miksi olette pelkureita?" Silloin hän nousi ja nuhteli tuulia ja järveä ja tuli aivan tyven. Ja ihmiset ihmettelivät ja sanoivat: „Millainen tämä on kun sekä tuulet että meri häntä tottelevat?" Matt. 8. 23—27.

Emmekö me jokainen ole joutuneet samanlaiseen tilanteeseen kuin opetuslapset päivän tekstin mukaan? Mekin olemme purjehtijoita. Me purjehdimme jokainen elämän merellä. Ja tämä elämän meri myrskyää usein sangen kovasti. Me joudumme monesti ristiaallokkoon. Kaikki ei käy aina niin hyvin kuin olemme toivoneet. Odotetut voitot saamme korjata usein raskaina tappioina. Ihmiset ovat meille kylmiä Taloudelliset olot saattavat ahdistaa. Saatana väijyy ja viettelee. Saattaapa raskaita onnettomuuksia tulla omalle ja läheisimpiemme kohdalle. Silloin joudumme opetuslasten asemaan. Epätoivo ja pelko valtaa meidät. Tähän asti olemme ehkä ylvästelleet uskollamme. Nyt se on joutunut koetukselle. Ei auta muu kuin huutaa Herraa avuksi: „Herra, auta, me hukumme!" Vaikka epäuskomme niin selvästi on tullut ilmi, ei Herra jätä meitä hätäämme yksin. Hän auttaa, niinkuin auttoi opetuslapsiaankin. Hän asettaa aallot. Hän kukistaa vihollisemme ja murtaa vastuksemme. Hän sovittaa tappiomme. „Ei hätää, kun tullunna laivahan, On Mestari maan, meren, taivahan."

Kun Jeesus on kanssamme elämän myrskyissä, ei meillä ole hätää. Jos olet joutunut jo veden varaan tai tarttunut rantaliejuun, Hän nostaa sinut, jos vain hätäsi huudat Hänen puoleensa.

Monasti on venhe hukkunut, kun Jeesus ei ollut siinä. Joku ehkä sanoo: „Mitäs tyhjää. En ole hukkunut, vaikka yksin olen purjehtinut". Niin ehkä olet tähän asti selviytynyt, kun aallot eivät ole olleet suuria. Mutta miten käy eteenpäin? Miten käy, kun joudut kuolemanvirtaan? Siellä ei enää oma purtesi kestä, etkä pääse elämän rantaan. Siellä virrassa ei voi auttaa kukaan muu kuin Jeesus. Hän vahvistaa purtesi ja asettaa aallot.

Jeesus tulee jokaisen venheeseen, joka Häntä pyytää, joka uskoo Häneen. Hän tahtoo tulla jokaisen elämään eläväksi todellisuudeksi. Kun Hänet olemme ottaneet peränpitäjäksi, eivät vastoinkäymiset kaada venhettämme. Vaikka suuret myrskyt ja onnettomuudet monasti uhkaavat, Hän myös auttaa meidät niistä. Sillä Herra lähettää ne meille vahvistaakseen meitä uskossa, toivossa ja rukouksessa. Ja purtemme kerran saavuttaa uuden elämän rannan, jossa eivät myrskyt myllerrä ja jossa Jumala asuu omiensa kanssa.

Siunattu, voimakas Herra,
ain' ole kanssani,
kunnes saavun mä satamaan kerran
ja päättyvi matkani.
Aamen.

E. H—N.

TYÖTTÖMIEN PUOLESTA.

Viime aikoina on Isänmaallista Kansanliikettä syytetty totalitääristen valtioiden, lähinnä Saksan, ihannoimisesta, jopa on häpeämättömyydessä menty niinkin pitkälle, että on väitetty IKL:n olevan jossakin riippuvaisuussuhteessa Saksasta.

Viimeksimainittu syytös on niin mieletön, ettei siihen kannata edes vastata. Mitä Saksan ihannoimiseen tulee, niin myönnämme näkevämme Saksan oloissa paljon ihannoimisen syytä, vaikka niissä on sellaistakin, jota emme voi hyväksyä. — Missään tapauksessa emme voi hyväksyä sitä hillitöntä Saksa-vihaa, joka huokuu kansanrintamalehdistöstämme ja joka on jo saanut aikaan selkkauksia Suomen ja Saksan välisissä poliittisissa uhteissa.

Erikoisen katkeralta tuntuu, kun marxilaislehdistömme harjoittaa kauhumaalausta Saksan työväestön oloista aikana, jolloin omassa maassamme työolot käyvät yhä suurempaa kurjistumista kohti työttömyyden ja lisääntyvän alipalkkauksen vuoksi. Sanottakoon suoraan, että jos Suomessa työolot olisivat järjestetyt edes lähimainkaan sillä suunnitelmallisuudella ja huolella kuin Saksassa, niin täällä ei puhuttaisi tälläkään hetkellä työttömyydestä ja työväestön elämän kurjuudesta mitään.

Tosiasia on, että kun Adolf Hitler astui valtaan Saksassa v. 1933 oli Saksassa työttömiä yli 7 miljoonaa ja työväestön aineellinen ja henkinen hätä sanoin kuvaamattoman suuri. Kansallissosialistinen Saksa ei ole ainoastaan poistanut tätä työttömyyttä vaan myöskin sen työttömyyden, joka Itävallan Anschlussin mukana tuli Suur-Saksan hoidettavaksi. Tällä hetkellä ei Saksassa ole työttömyyttä vaan työntekijäin puutetta niin, että viime kesänäkin täytyi maatyöläisiä tuoda Saksaan Italiasta ja Jugoslaviasta. Työväen lainsäädäntö on kehitetty Saksassa pitemmälle kuin missään muussa maassa ja työväestön viihtyisyydestä on pitänyt "Kraft durch Freude" järjestö, joka on valtion ylläpitämä laitos, niin esimerkillistä huolta, että useissa demokraattisissa maissa m.m. Suomessa on ryhdytty tutkimaan mahdollisuuksia työläisten lomanvieton järjestämiseksi niin, että siitä olisi heille mahdollisimman paljon iloa ja virkistystä.

Tämän kaiken ovat huomioineet myös demokraattisten maitten puolueettomat huomioitsijat ja ryhtyneet omissa maissaan sovelluttamaan Saksassa ja Italiassa saamiaan kokemuksia. Niinpä Yhdysvaltain senaatin demokraattinen senaattori Reynolds tehtyään matkan Saksaan ja Italiaan lausui maansa sanomalehdille: *„Saksa ja Italia ovat kukoistavia maita, jokaisella siellä on työtä ja riittävästi ruokaa."* Suurilla demokratioilla, Yhdysvalloilla ja Englannilla, ei luulisi olevan varaa kovin paljon parjata Saksan työoloja, kun molemmissa maissa on parhaillaan suuri työttömyys. Yhdysvalloissa oli viime marraskuussa tilastojen mukaan 9.211.000 työtöntä ja Englannissa on tällä hetkellä 2 miljoonaa työtöntä, joiden työttömien toimeenpanemat mielenosoitukset ja mellakat kuuluvat molemmissa maissa päiväjärjestykseen. Kuitenkin näissä maissa harjoittaa juutalaisten johtama lehtipropaganda kauhumaalausta Saksan ja Italian työväen oloista luonnollisesti siinä nimenomaisessa tarkoituksessa, että marxilaisuus kykenisi edelleen säilyttämään mahtiasemansa näiden maiden työväestön keskuudessa. Niinpä „Suomen Sosialidemokraatti" kertoi joku aika sitten aivan totena kuinka Yhdysvaltain „teollisuusliiton" toimeenpanemissa tutkimuksissa on todettu, että U.S.A:ssa työläinen kykenee ostamaan tunnin työpalkallaan 4 kertaa enemmän kuin Saksan työläinen vastaavalla palkallaan ja 2 kertaa enemmän kuin Neuvostoliiton työläinen! Tämän tilaston mukaan siis Neuvostoliiton työläinen ansaitsee 2 kertaa paremmin kuin Saksan työläinen! Ei ole epäilemistäkään siitä, että U.S.A:n äsken lavastettu, hra Rooseveltin johtama, „antifascistinen" ristiretki, on tarkoitettu suurelta osalta kääntämään kansakunnan huomion pois niistä 10 miljoonasta ryysyisestä työttömästä, jotka maleksivat eri puolilla valtakuntaa.

Mitä meidän marxilaislehdistöömme tulee, niin sen vääristelyt Saksan oloista ovat yleisesti tunnettuja. Kuitenkin voi tarkkaavainen „Suomen Sosialidemokraatin" lukija panna merkille, että totuus välistä, ikäänkuin huomaamatta, pulpahtaa senkin palstoilta esille. Niin kävi viime syksynä lehden selostaessa n.s. tohtori *Frietschin* komitean tutkimusten tuloksia. Sanotun komiteanhan asetti viime talvena hallitus tutkimaan m.m. työväen asuntokysymystä ja yleensä väestökysymystä. Tämän komitean tutkimusten tuloksia selostaessaan oli Sosialidemokraatti pakoitettu pääkirjoituksessaan sanomaan, että Saksassa on *työväestön asunto-olot ja palkat paremmat kuin Suomessa.* Samoin kuin viime marraskuulla samasta lehdestä tunnetun sosialidemokraatin maisteri Kedon kuvauksen siitä, kuinka yksimielisesti Saksan työväestö on Hitlerin takana. Tätä seikkaa maisteri Keto ihmetteli löytämättä vastausta, mistä se johtuu.

(Jatkoa sivulla 62.)

EUGEN SCHAUMAN

Yö hiiskumaton, pimeä ja jäinen
jo saartaa Kruununvuorenselän veen.
Sen kalvoon piirtyy varjo yksinäinen;
mies kalmanvakaa puhuu koiralleen:

— Voi Lucas-parka: Isännättä jäänet.
Et ikävääsi voita milloinkaan.
Kun vyöryy mailla suvivirtten äänet,
sun herras hylkiönä haudataan.

— Voi Lucas-parka: Armottoman kovat
on kuljettavanamme korpitiet,
Niin katkerat mun kyyneleeni ovat;
sa yksin niistä tiedon myötäs viet.

— Sa yksin tiedät, kuinka raskas taakka
mun harteilleni sälytetty on.
Viet puolet kuormastani siihen saakka,
kun täytetty on käsky kohtalon.

— On arpa lyöty. Sisimpäni herkin
jo kallioksi kovettua saa.
Ken iski otsallemme orjan merkin,
sen orjuutetun käsi kukistaa.

— On arpa lyöty. Väistyä en saata.
Kun sana sammuu, puhuu pyssyn suu.
Mun pakko suojata on tätä maata,
sen vilja karreksi kun kohmettuu.

— Voi Lucas-parka: Yksin, isännättä
jäät tänne orpouttas itkemään. —
On arpa lyöty. Jousimiehen kättä
jo huomenissa kenties kysytään.

Niin kaartuu aamu sumea ja jäinen
kuin rautapaita ylle synnyinmaan.
Mies nousee kalpea ja yksinäinen.
On kalmanvakaa rauha katseessaan.

HEIKKI ASUNTA.

V. 1899 helmikuun JULISTUSKIRJAN MUISTO.

Helmikuun 15 päivänä tulee kuluneeksi neljäkymmentä vuotta siitä, jolloinka Suomen historiassa niin surullisen kuuluisaksi tullut helmikuun manifesti julkaistiin. Näissä puitteissa ei ole mahdollista edes pintapuolisesti käsitellä tätä merkillistä asiakirjaa, sen julkaisemisen syitä ja seurauksia. Riittäköön vain lyhyt maininta.

Porvoon valtiopäivillä oli silloinen keisari Aleksanteri I julistanut Suomen sisäisesti itsenäiseksi, perustuslailliseksi valtioksi. Se merkitsi käytännössä sitä, että vaikka keisari olikin Venäjällä itsevaltias, hän Suomeen nähden oli perustuslakien sitoma suuriruhtinas. Tämän vakuudeksi hän antoi erikoisen hallitsijavakuutuksen, jonka kaikki hänen seuraajansakin vahvistivat, myöskin viimeinen heistä, Nikolai II. Siitä huolimatta viimemainittu antoi perustuslakejamme järkyttävän manifestin neljäkymmentä vuotta sitten. Silloinen kenraalikuvernööri Bobrikov kuljetti sen korkean omakätisesti Pietarista Helsinkiin.

Suomen lakien mukaan oli säätyvaltiopäivillä osuutensa lainsäädäntöön, mutta helmikuun julistuskirjassa tämä oikeus tahdotaan eräisiin tapauksiin nähden mielivaltaisesti kumota. Manifesti nimittäin säätää, että „yleisiä valtakunnan etuja" koskevat asiat oli ratkaistava erikoisten määräysten mukaisesti. Tällaisia asioita ratkaistaessa oli Suomen lakiasäätävillä elimillä oikeus antaa vain *lausuntonsa,* mutta alotteenteko ja lopullinen ratkaisuvalta oli oleva venäläisillä viranomaisilla. Keisari pidätti itselleen oikeuden ratkaista, milloin yleisvaltakunnalliset edut olivat kyseessä. Lyhyesti: keisari siis osittain kumosi voimassa olevan perustuslain ja itse sääsi tilalle uuden.

On yleisesti tunnettu, mitenkä suomalaiset luottaen keisarin lupauksiin ja valoihin yhä uskoivat hänen sanansa järkähtämättömyyteen ja lähettivät 500-miehisen lähetyskunnan Pietariin viemään jättiläisadressia, jossa oli noin 525,000 nimeä, neljännes silloisesta Suomen kansasta. Mutta keisari ei ottanutkaan lähetystöä vastaan ja myöhemminkin kansan luottavainen kääntyminen hallitsijan puoleen sai vain tylyn hylkäyksen osakseen.

Suomessa ylioppilaat kantoivat kansallisen surun merkiksi mustia käsivarsinauhoja, naisetkin pukeutuivat surupukuun, kaduilla ei kuulunut äänekästä keskustelua. Maalle olivat koittaneet syvän murheen päivät.

Mutta tässä surussa maan ja kansan kohtaloiden puolesta oli jo silloin ja vielä enemmän jälkeenpäin arvosteltuna eräs suuri piirre. Kansa oli näiden myrskyjen päivinä ihanteellisen yksimielinen. Se ei tuntenut etupiirejä, ei puoluepyyteitäkään silloin vielä: jäykästi asetuttiin passiiviseen vastarintaan ja kestettiin sitkeästi, niinkuin oikeustaistelussa vain voi kestää se, jonka puolella on totuus.

Suomen kansa osoitti silloin jo, että sillä on kuin onkin historiallinen oikeus elää omaa kansallista elämäänsä. Se osoitti sen vuosikymmenet myöhemmin ja totisesti: jos ei pojasta polvi ole huonontunut, se on aina ja kaikissa vaiheissaan osoittautuva elämän arvoiseksi kansaksi. Totta kyllä on, että paljon rikkinäisyyttä on ilmaantunut erottamaan kansan eri kerrokset vastakkaisiin leireihin, paljon on sellaista nykyään, joka kansan elinjuuria jäytää. Mutta näiden heikkouksien aika me-

„Sydän kun kultaa, kieli kun puukoon terä — — —"

Ensio Röyskö.

„Sydän kun kultaa, kieli kun puukoon terä ja käsi kun taivahan salama".

Nämä sanat on lausuttu satoja vuosia sitten pohjalaisesta ylioppilaasta. Haluaisin sovittaa ne myös meidän päiviemme taistelevaan nuorisoon. Sopivathan ne, oikealla tavalla otettuina, antamaan kuvan siitä, millaisen tulisi aikaansa vastassa seisovan nuoren olla.

„Sydän kun kultaa"! —

Kunpa nämä sanat olisivatkin kerran totta jokaisen mustapaidan kohdalla. Taistelua kansamme onnellisesta tulevaisuudesta ei ratkaise loppujen lopuksi raha, ei terävinkään järki, ei hyvä eikä huono puolueohjelma, ei viisainkaan orientoituminen, vaan uskollinen sydän, sydän, jossa liikkuu kultaa. Jos nuorison sielussa on tuskaa siitä, että oma kansa kulkee heikkona ja riitaisena tietään, että itsekkyys on kansan johtajien kelvoton tunnus, että rikasta johtaa ylimielisyys ja köyhää viha — jos nuoriso tuntee tuskaa kaikesta tästä, liikkuu sen sydämessä kultaa. Tällöin sen taistelulla ei ole vain oikeutuksensa vaan se tekee väärin, ellei se nouse aikaansa vastaan.

„Mun on pakko alati olla tulen väkevä vahtimies."

Nuori sydän älköön tunteko milloinkaan mitään niin pientä ja alhaista kuin on luokkaviha, oli sen kantajan tunnuksena sitten punainen, vihreä tai rahan väri. Tiedämme hyvin, että aikamme tahtoo tappaa suomalaisen sydämen äänen, sillä syyllisyydentunnosaan se ei uskalla kuulla sen tuomiota. — Koululaisen se tahtoo pakottaa jättämään sydämensä kotiin hänen kouluun lähtiessään. Opiskelijalle se tyrkyttää keveintä liberaalisuuttaan. Työläisen se ajaa sydämettömän luokkavihan kurimukseen. — Ja kaiken tämän päälle se maalaa suurin kirjaimin kauniin tunnuksen — vapaus ja kansanvalta. Se hyökkää vihan vallassa kaikkea sitä vastaan, mikä sisältyy sanoihin — uusi isänmaa. Mutta se hyökkää turhaan. Suu voidaan hetkiseksi tukkia, kädet sitoa, mutta sydäntä ei tukahuta mikään niinkauan kuin siellä liikkuu kultaa, niinkauan kuin siellä on kuva huomispäivän kansasta, jossa miehuuden mittana on rehellisyys tätä kansaa kohtaan, ja missä valtiollista elämää ohjaa sydän ja omatunto. — Tälle tulevaisuuden kuvalle olkoon sydämesi uskollinen.

Ja mikä tärkeintä! Sinä päivänä, jolloin ristiriitojen keskellä taisteleva työläinen näkee uuden nuorison sydämessä todella rehellistä rakkautta, näkee hän myös mustapaidassa auttajansa ja tarttuu veljensä ojennettuun veljen käteen.

„Kieli kun puukoon terä".

Juuri kielensä takia on nuoriso ehkä eniten vihattu ja rakastettu. Kaikukoon julistus väkevänä. Sanat terävinä kuin puukon terä iskemään ja paljastamaan valhe ja vihan kylvö, esiintyi se sitten millaisen kuoren alla tahansa ja missä tahansa. Jos ohjaajana on rehellinen nuori sydän, tuntee vielä kerran koko nuoriso sen omakseen.

„Käsi kun taivahan salama"!

Meille tämä lause kuuluu taistelukäskynä. Mennä aina sinne, missä vastustaja kiihkeimmin työtänsä tekee. — Kansallisen nuorison julistuksella on kiire. — Salamat eivät milloinkaan iske hitaasti. Jos sinä et omalla kohdallasi tätä kiirettä tunne, et myöskään kiireesti toimi ja järjestö on luottanut sinuun turhaan.

„Sydän kun kultaa, kieli puukoon terä ja käsi kun taivahan salama". *Ensio Röyskö.*

---

nee kerran ohitse, ja myöhemmin me luulemme nähneemme pahaa unta.

Kansallinen suurmiehemme on sanonut: „Jumala on nähnyt niin paljon vaivaa Suomen kansasta, ettei Hän voi sallia tämän kansan hukkuvan."

Se on ennustus, joka toivottavasti pitää kautta aikojen paikkansa. Mutta ellei näin käy, silloin on ainakin minulla yksi toive: toive saada itse hukkua ennen, ettei tarvitsisi olla oman rakkaan kansansa tuhon silminnäkijänä ja todistajana. *J. V. Wainio.*

Juho Raatikainen toimii **laillisen hallituksen puolesta.**

Selon teko seuraavista asioista haaparannalla.

Nihilistisen kirjallisuuten levittäjijä ovat, melkeen kaikki suomen kansalaiset. haaparannalla. mutta erittäin on kaksi miestä joiden hallussa on kirja varastot. ja nimet on. Juurtti. kotoisin Seinäjoelta suomesta hän on räätäli toinen mies on Alpert Pegman. kotoisin tammisaaresta suomesta hän on suutari. nämä miehet asuvat haaparannalla suutari mestari Lintepekin talossa ja nämä miehet jotka on varaston hoitajat. eivät tule enää ollenkaan käymäänkään suomen puolella ne ovat tulleet niin kovin varovaisiksi. ne käyttää toisia henkilöitä jotka kuljettaa niitä suomen puolelle. ja niitä on vallan mahtotoin siitä estää muutoin kuin laittaa kaikki tulli miehet venäläisijä. ja antaa määräys tarkastaa kaikki taskut ja povet koko rajalla. — — ja sitten toinen keino on mutta se ei kauvaksi aikaa auta. että laittaa sinne luottettava henkilö, semmonen jota ne ei kukaan tunne entisestään sala urkkijaksi. ja se henkilö kuin rupijaa niille asijamieheksi niin se voi vähäisen aikaa saaha niitä ilmi. minun on siellä vallan mahdotoin toimija syy on se että hee tuntevat minut entisestään sala urkkijaksi. kuin kuin ne santarmit tornijossa olivat niin hölmöjä että puhuivat että nyt saahaan kaksi miestä ja kirjoja kiini. — — kuin minä annoin jakolehville ilmi että nyt vietään kirjoja suomeen niin ennenkö vienti tapahtui niin ihmiset puhuivat että santarmit on puhuneet yllä mainitulla tavalla. ja vientijä ei tullutkaan ne saivat tietää ja arvasivat että minä olen ilmi antanut heität. ja rupesivat sitten minuva vainoomaan. ja se tapahtui puolitoista kuukautta takaperin kuin minä olin siellä. — — haaparannalla. — — — minä en voi siellä toimia muutoin kuin toisten kautta ja se kysyy paljon rahaa ja aikaa. minulle antoi herra ratsumestari liika vähän rahaa tätä toimitusta varten pohjosissa on elämä kallista. ja sentähten minä en voinut siellä olovani jatkaa mutta minä esitän täältä yhten luotettavan miehen jos herra ratsumestari tahtoo palkasta voitten sopia itsensä kanssa tämä mainitsemani mies on Eerikki Ylioja. ja hän asuu täälä satulamaakari jurveljuksen talossa. — — — tämä yllä mainittu esittämäni mies tahtoo mielellään ruveta sala urkkijaksi. — —

minä pyytän nöyrimmästi. teitä herra ratsumestari. että olkaa hyvä ja antakaa minulle jonkin verran palkkijota siitä kuin minä ilmi annoin sen kaikkein vaarallisemman nihilisti seuran sen moukari seuran. — — — hee vainoovat nyt minua sentähden saahakseen hengeltä pois. ovat jo yhden kerran yrittäneet. saaha henkeni. — — herra ratsumestari ymmärtää että minun asemani on hyvin vaikija kuin ne sen seuran jäsenet vainoo hengeäni. minä olen meidän armollista hallitustamme puolustaissani ilmi antanut tämän seuran ja sen toiminnan. ja olen saattanut itseni vaaran alaiseksi. sentähden minä uskon että tee herra ratsumestari hyväntahtoisesti palkitsetten minullen sen. — — —

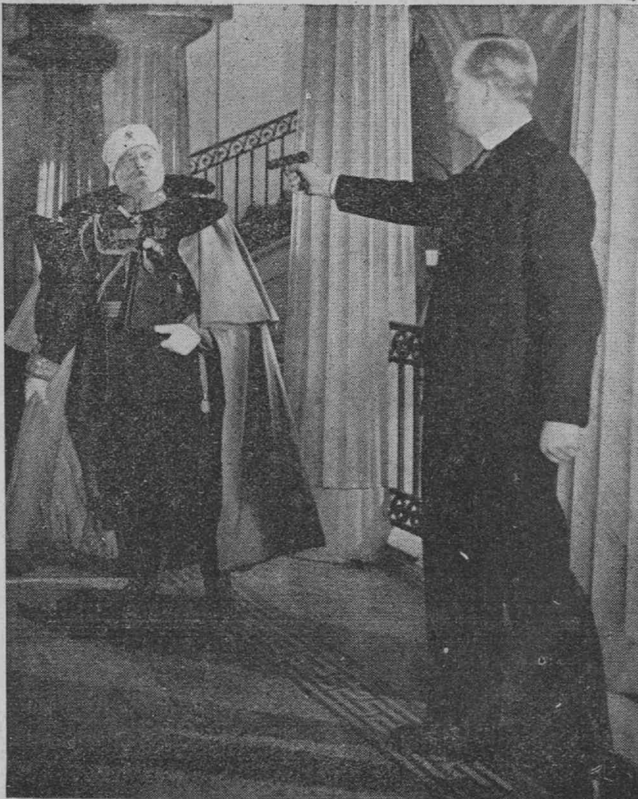
minä kyllä tahton edeskin päin ilmi antaa mitä vaan saan tietää joka on vaarallista hallitukselle, mutta pohjosissa minä en voitoimia kuin siellä minut tunnetaan.

kunnioituksella.

Juho Raatikainen.

1905 Suurlakon aikana.

Santarmiratsumestari Ivanovin arkistosta.

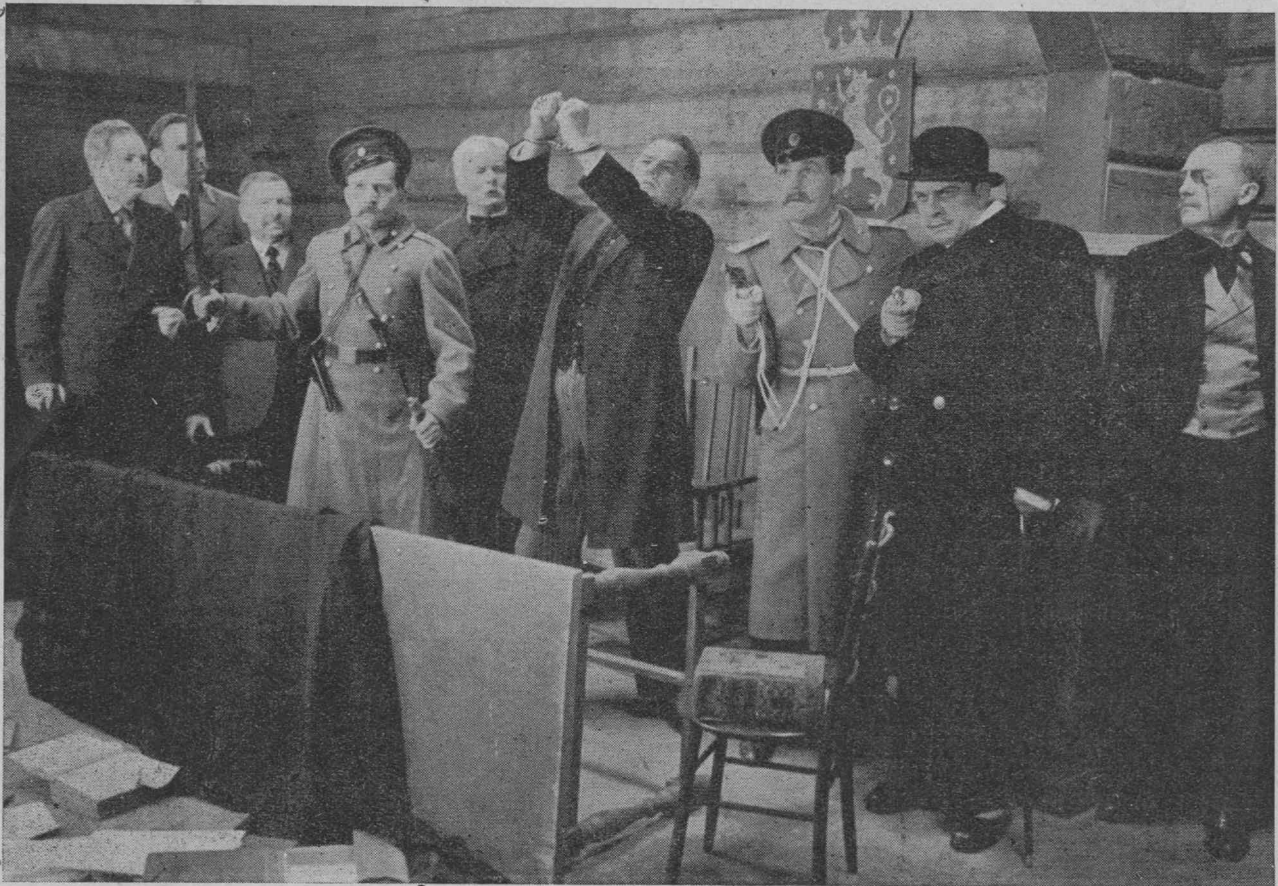
»Helmikuun manifesti» valkokankaalla.

Suomen Filmiteollisuuden (SF:n) kansamme raskaita sortokausia käsittelevä suurelokuva "Helmikuun manifesti" on valmistunut ja aloittaa näinä päivinä voittokulkunsa kautta maan.

Tällä sivulla julkaisemme pari tämän merkittävän filmin kohtauksia esittävää kuvaa.

Vasemmalla: Mitta on täynnä. Eugen Schaumanin historiallinen laukaus kajahtaa,

Alla: Vieras sortaja hyökkää oikeuslaitoksen kimppuun.

ULKOPOLIITTINEN Katsaus

Kylläpä japanilaiset ovat notkeita poikia. Kun Hitler syksyllä anasti Sudeettisaksalaiset alueet ja Englannin sekä Ranskan kanssa „neuvoteltiin" — valtasivat japanilaiset kenenkään estämättä Kantonin. Kun taas Ranskalla ja Englannilla on enemmän kuin tarpeeksi huolta Francon voitoista — miehittivät japanilaiset Hainanin saaret — Tanskan kokoisen alueen. Niin, että patculien yhteiset harmit eivät suinkaan rajoitu Välimerelle.

Sitäpaitsi huomaa tapahtumissa määrätynlaisen vuorovaikutuksen. Kun Hitler ja Mussolini puuhaavat „etelään päin" — joko Espanjan tai siirtomaa-asioiden kimpussa, — on Japanilla myös „etelään päin" asiaa. Ja siltä varalta, että Saksa puskisi „itään päin" — esim. Ukrainaan — on Japanin ohjelmassa Siperia.

Kaiken varalta on Nipponin armeijan pääosa edelleenkin ryssän rajoilla ja jotta „kalastusneuvotteluista" olisi tuloksia, siirrettiin huomattavia japanilaisia laivastovoimia aivan äskettäin Rashinin (RARSHIN) sotasatamaan, mistä voi tehokkaasti vahtia ryssiä Wladiwostokissa. Siis aivan kuin koira rotankolon suulla.

Vaikka muuten ryssä pääsisikin laivoineen — etupäässä vedenalaisia — livahtamaan Japanin merelle, niin sulkee Japanin saaristo linnoitettuine ahtaine salmineen jotka sivumennen sanoen helposti voidaan nykyisin menetelmin tukkia vedenalaisilta — tälle Japanin kaupalle merkityksettömälle „sisämerelle".

Yhdysvaltojen sotapurkeista — etenkin vedenalaisista olisi sotatapauksessa sittenkin Japanille enemmän haittaa.

Vaikka Rosevelt kovasti touhuaakin Euroopan asioissa — kenen luvalla muuten — on yhtenä tärkeänä syynä sikäläiseen varustelukiihkoon Japanin pelko. Ei niin paljon itse Yhdysvalloista, kuin Filippiineistä. Japanilaiset ovatkin vähitellen saaneet yhä enemmän jalansijaa Filippiinien kaupassa ja jenkit pelkäävät heitä kovasti. Kuten tunnettua on tilanne samanlainen Hollannin siirtomaihin nähden.

Kiinan sota, Hainanin miehitystä lukuunottamatta, on viime viikot ollut hiljaisempaa. Tsiang-Kai-Chek, — tuskin pystyykään enää offensiiviin, mutta japanilaiset voivat vielä jatkaakin, ellei yhteisvaikutuksen vuoksi tule ensin „eteläisempien" tai siperialaisten kysymysten vuoro.

Hitler ja Mussolini ovat olleet viime viikot pahaaennustavan vaiteliaita. Odottavat kai kunnes Espanja on selvä ja sitten nykäisevät. Vaikka ennustaminen onkin vaikeata hommaa, luulisimme kuitenkin, että siirtomaita vaaditaan kohta täydellä ponnella ja Englanti antaa tiukan tullen mieluummin ranskalaisia kuin omia alueitaan.

Ennenkuin asia tulee esille koettavat Englanti ja Ranska hiki hatussa houkutella Francoa puolelleen — taisivat tarjota oikein „lainaakin" elikkä lahjuksia, mutta elleivät italialaiset ole liiallisella itsetietoisuudellaan tehneet itseänsä Espanjassa vähemmän suosituiksi, en uskoisi Francon antavan periksi vaikka oikein „aselepovälitystäkin" luvataan.

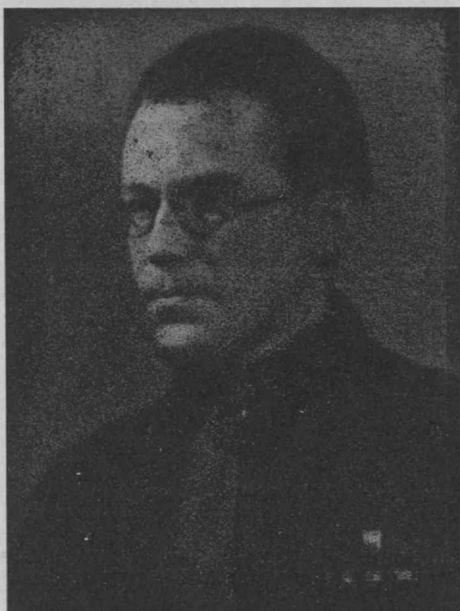
Kyllä kenraali „Ihahaha" Miaha tai miten se nyt lausutaan — saa selkäänsä, joten Ranskan myöntämä „viisumi" varmasti on tarpeeseen. Jos sota Madridista vielä jatkuu, johtuu se Ranskan y.m. "rauhan" ystävien yllytyksestä ja avulla. Tahtovat näes voittaa aikaa, jotta olisi parempia sotavarusteita kun vääjäämätön siirtomaakysymys astuu esiin. Toivottavasti sentään ei tule maailmansotaa, vaikka tulenarkoja sytykkeitä onkin paljon.

Palestiinassa Englannin huolet pikemmin kasvavat kuin vähentyvät ja viisas antaa ajoissa perään, mistä oireita on jo olemassa, ellei sitten rahajutkujen painostus ole ylivoimainen.

Huolia on Englannille lisäksi kasaantunut irlantilaisista, jotka aikovat pommeineen käydä myös varustus-

VIRONKÄVIJÄT

tekivät historiaa rajojemme ulkopuolella.

Tohtori Vilho Helanen

Eestin vapaustaistelun 20-vuotismuistojen johdosta olemme haastatelleet Viron Avustuksen Päätoimikunnan sihteeriä tohtori Vilho Helasta.

— Kun julkisuudessa on mainittu toisistaan poikkeavia tietoja Eestin vapaussotaan osallistuneitten suomalaisten vapaaehtoisten lukumäärästä, haluaisimme tietää, montako maanmiestämme 20 vuotta sitten Eestissä taisteli?

— „Pohjan Poikien” rykmentti käsitti 2316 miestä, 1. suomalainen vapaajoukko 1358 ja kun näihin lukuihin lisätään pääesikunnassa, pääindententtuurissa, sairaaloissa, tykistössä palvelleitten lukumäärä 303, tulee Viron vapaussotaan osallistuneitten suomalaisten lukumääräksi 3977.

— Minkä ikäisiä nämä vapaaehtoiset olivat ja mitä yhteiskuntaluokkia he edustivat?

— Mukaan lähti miehiä kaikista kansankerroksista. Samoin olivat kaikki eri ikäkaudet edustettuina 14-vuotisista poikasista melkeinpä vanhuksiin saakka.

— Onko Eestin vapaussodan suomalaisille invaliideille pystytty suorittamaan minkäänlaista korvausta?

— Eestin tasavalta sitoutui avustusretkikuntaa suunniteltaessa maksamaan haavoittuneille ja terveytensä menettäneille sekä näitten ja kaatuneitten omaisille korvausta samojen perusteitten mukaan kuin Suomen valtio huoltaa Suomen vapaussodan invalideja ja näitten omaisia. Tämän lupauksensa on Eestin valtio pitänyt.

— Onko Suomen valtio millään tavalla huolehtinut näistä vapaussotureista?

— Ei, sillä Suomen valtiolla ei alunperinkään ollut mitään tekemistä avustusretkikunnan kanssa. Suomen *kansa* sensijaan tunsi heimoveljiemme vapautuspyrkimyksien avustamisen omaksi asiakseen. Niinpä kerättiin kansan keskuudesta Eestin vapaussodan aikana 674,786:05 markan suuruinen rahamäärä, joka käytettiin retkikunnan hyväksi ja kun sota päättyi, maksoi Eestin valtio summan takaisin ja muodostettiin siitä „Viron Avustuksen Päätoimikunnan Säätiö”, jonka johtokuntaan tulivat senaattori *Louhivuori*, vuorineuvos *Paloheimo* ja pankinjohtaja *Honkajuuri*. Minä olen toiminut sihteerinä vuodesta 1922 lähtien. Peruskirjan allekirjoittivat Santeri Ivalo, Erkki Leppälä ja O. W. Louhivuori. Säätiön tarkoitus on peruskirjan mukaan „avustaa Viron vapaussodassa tai sen takia kärsimään joutuneita suomalaisia vapaustaistelijoita ja samassa sodassa kaatuneitten tai sodassa saamiensa haavojen tai tautien johdosta kuolleitten omaisia.” Tähän tarkoitukseen saadaan käyttää vuosittaiset korkovarat. Aikaisemmin pystyttiin jakamaan hätääkärsiville vironkävijöille n. 5—60,000:— vuodessa, mutta nyt koron ollessa alhaisen vain n. 30.000:— markkaa. Kun säätiötä ei enää tarvita vapaussoturien avustamiseen, on sitä käytettävä Suomen ja Eestin sivistyksellisen yhteistyön tukemiseksi.

— *Kaikki nämä avustustoimenpiteet ovat kuitenkin riittämättömiä*, jatkoi tri Helanen. Lukemattomat vironkävijät elävät lohduttomassa kurjuudessa. Säälittävimmissä olosuhteissa elävät ne, jotka eivät haavoittuneet, vaan ovat myöhemmin menettäneet terveytensä ja työkykynsä ilmeisesti juuri Viron vapaussodassa kokemiensa kärsimysten johdosta. Monasti tuntuu siltä, että *meillä ei osata kyllin korkealle arvioida Eestin vapaussotaan osallistuneitten taistelua*, vaikka he tekivätkin suomalaista historiaa mainehikkaalla tavalla maamme rajojen ulkopuolella! Mutta vaikka heidät täällä unohdetaankin, olen varma, että Eestin *varsinainen kansa* tulee aina ajattelemaan suomalaisia vapaaehtoisia suurella rakkaudella.

---

teollisuuden kimppuun, — elleivät jo ole käyneetkin. Mutta eihän sellaisista „atentaateista” voida maailmalle sähköttää. Kumpa vain ei olisi helvetinkoneissa „akseliterästä” — se ainakin sopisi tilanteeseen.

Tutustuimme aikoinamme eräisiin „sinfein” aseihin ja olivat ne aika poikia, joista kaikkien aikojen aktivisteilla on paljon oppimista.

Intia on toistaiseksi rauhallinen. Ainoastaan joku Gandhin rouvan tätituttavista on nälkälakossa. Mutta jos sielläkin alkaa hulina — kysyisimme heti, että onko postia tullut vaikkapa Formosasta.

Ryssä potee jatkuvaa sisäistä „pohmeloa” — hirttää ja vaihtaa ja vainuaa kaikkialla „tuholaisia”. Niitä taitaa ollakin omissa riveissä enemmän kuin tsaarin aikaan anarkisteja. Mutta oikea karva näkyy vasta kun akselivaltioiden + Japanin politiikka ”eteläiseltä” linjalta siirtyy „itäiselle”, jolloin se Japanille merkitsee *läntistä*.

Kernaasti meidän puolestamme!

Paavo S.

Kun porvarissääty tervehti keisaria

"valtiopäiväjärjestyksen nojalla".

Eugen Schaumanin vapauttavat laukaukset olivat kajahtaneet. Maa hengähti helpoituksesta. Bobrikoffin seuraajaksi oli nimitetty ruhtinas Obolenski ja saattoi toivoa, että vapaammat ajat olivat koittamassa.

Kehitys kulkikin tähän suuntaan. Elokuun 26 pnä 1904 julkaistiin Obolenskin kehoituksesta valtiopäiväkutsu. Eri puolueiden jyrkkyydessä vaihtelevista kannanotoista huolimatta tulivat vaalit selvästikin merkitsemään yleistä vaatimusta laillisten olojen palauttamiseksi. Tämä sama kanta aiheutti sittemmin valtiopäivien hajoittamisen ennenkuin näkyviin tuloksiin oli päästy. Silti oli vuoden 1904—05 valtiopäivillä monessa suhteessa tärkeä merkitys.

Suomalaisuus astui nimittäin suuren askeleen eteenpäin. Ensimmäisen kerran valittiin porvarissäädyn sekä puhemies että varapuhemies suomenmielisten ryhmistä, edelliseksi tuli nuorsuomalainen, silloinen hovioikeudenasessori Hugo *Lilius* ja jälkimmäiseksi vanhasuomalainen kanslianeuvos K. O. *Hynén*. Tästä oli seurauksena, että istuntoja johdettiin ankaraa kaksikielisyyttä noudattaen: aikaisemmin oli ruotsinkieli ollut vallitsevana.

Samoin piti porvarissäädyn puhemies ensimmäisen kerran vastauspuheensa valtaistuinpuheelle suomenkielellä. Mutta vastauspuhe oli toisestakin syystä sangen merkillinen ja juuri kertomus tästä tapauksesta on antanut aiheen kirjoitukseeni.

Säädyt kokoontuivat joulukuun 6 pnä ja 9 pnä pidettiin tavanomainen avajaistilaisuus valtaistuinsalissa. Valtaistuinpuhe oli verraten vähän sovinnollinen. Keisari lausui nimenomaan, että helmikuun manifesti, kesäkuun manifesti vuodelta 1900 ja asevelvollisuuslaki aiotaan pitää "pääasiassa" voimassa.

Vanhan tavan mukaan esitti porvarissäädyn puhemies vastauspuheen luonnoksen säädyn hyväksyttäväksi. Siinä lausuttiin julki porvarissäädyn puolesta kansan suru ja huoli sen johdosta, että laeista ja oikeudesta piittaamatta venäläinen hallitussuunta oli vallalla ja että tämän takia Suomen kansalaisiin oli kohdistettu sortoa ja vääryyttä, joka uhkasi koko kansallista olemassaoloamme. Sääty toivoi hartaasti, että keisari palauttaisi laillisen järjestyksen maahan. Nämä ajatukset sisältävän verraten yksityiskohtaisen vastauspuheen porvarissääty hyväksyi.

Asia tuntui nyt selvältä ja puhemies luovutti puheen sananmuodon senaattori von Blomille, jotta se voitaisiin kääntää venäjänkielelle venäläisiä varten. Ruhtinas Obolenski pyytää silloin von Blomilta puhetta tarkastettavakseen. Tämä luovuttaakin puheen Obolenskille, joka sen luettuaan vaati kahden kohdan pyyhkimistä. Ellei tähän suostuttaisi, täytyisi hänen keskeyttää puhemiehen esitys ja mahdollisesti hajoittaa valtiopäivät. Tämä vaatimus esitettiin myöhään illalla jou-

Hovioikeuden presidentti
HUGO LILIUS
V. 1904.

lukuun 8 pnä ja puhemies sai siitä tiedon klo 9 aamulla. Häntä oli yritetty tavoittaa jo yöllä, mutta siinä onnistumatta.

Koska porvarissääty oli hyväksynyt hänen puheluonnoksensa, katsoi puhemies velvollisuudekseen viime hetkessä vielä kutsua koolle sääty ja selostaa sille syntynyt tilanne. Kaikki säädyn jäsenet eivät kuitenkaan enää päässeet tulemaan tähän kiireelliseen kokoukseen. Puhemies ilmoitti saapuneille, että hän, jos sääty niin haluaa, kaikesta huolimatta pitää puheen. Kuitenkin, jottei koko valtiopäivien työ joutuisi vaarannetuksi, hän ehdotti vastauspuheeksi seuraavaa lyhyttä sananmuotoa:

"Suomen porvarissääty, joka noudattaen Hänen Majesteettinsa Keisarin ja Suuriruhtinaan armollista kutsumusta on kokoontunut näille valtiopäiville, pyytää *valtiopäiväjärjestyksen 26. § nojalla,* että Teidän ylhäisyytenne tahtoisi Keisarilliselle Majesteetille esiintuoda porvarissäädyn alamaisen kunnioituksen ja uskollisuuden."

Syntyi lyhyt keskustelu, jonka aikana paheksuttiin sitä, että kenraalikuvernööri täten omavaltaisella tavalla oli sensuroinut porvarissäädyn vastauspuheen, johon hänellä ei ollut oikeutta. Mutta kun muut säädyt olivat tiettävästi myöntyväisyyspolitiikan kannalla, eikä porvarissääty yksinään halunnut aiheuttaa valtiopäivien mahdollista hajoittamista, katsottiin parhaaksi suostua puhemiehen ehdotukseen lyhyen sananmuodon käyttämisestä.

Avajaistilaisuudessa lausui niinollen porvarissäädyn puhemies säädyn tervehtivän keisaria "valtiopäiväjärjestyksen nojalla". Heti tilaisuuden jälkeen ruhtinas Obolenski esitti puhemiehelle kiitoksensa puheen johdosta.

Ilman tätä välitöntä kiitoslausuntoa olisi tapahtuma voinut saada sangen järkyttävän lopun. Venäläisellä taholla oli näet porvarissäädyn lyhyt lausunto herättänyt suuttumuksen myrskyn. Katsottiin viittauksen valtiopäiväjärjestykseen sisältävän keisarin törkeästi häpäisemistä. Suljettujen ovien takana käytiin ankara taistelu Obolenskin ja hänen venäläisten maanmiestensä välillä. Toiset vaativat puhemiehelle mahdollisimman ankaraa rangaistusta, mutta Obolenski kieltäytyi puuttumasta koko asiaan, koska hän oli lausunut kiitoksensa puheesta. Hän ei mielestään voinut tätä kiitostaan peruuttaa ja vaati asian hautaamista. Kun hän loppuun asti pysyi taipumattomana, luopuivat muut yrityksistään.

Koskaan ei ole saatu selvyyttä siihen, mitä rangaistusta venäläiset olivat vaatineet. Eräät henkilöt, jotka siitä olivat tietoisia, kieltäytyivät sitä paljastamasta ja niin on asian tämä puoli ilmeisesti ikuisiksi ajoiksi jäävä hämärän peittoon. Käsityksen sen laadusta antaa vain erään senaattorin lausunto: *se olisi ollut pahempi kuin Siperia!*

ISÄNMAAN SYDÄN

Me kuuntelemme, isänmaa,
sun sydämesi taontaa,
povellas hiljenemme.
Sun sydänveres lämpöinen
on vuodattama isien.
Me sitä kuuntelemme.

Maan sydän sykkii peloton,
sen uhriveri puhdas on
ja voimakas ja vakaa.
Ja isät, veljet, vainajat
sen sydämestä puhuvat
vaiheista aikain takaa.

Ei koskaan kuole synnyinmaa.
Sen sydämestä pulppuaa
tään kansan veri lämmin.
Se yhä kasvaa, laajenee,
se lapsiin jälleen virtailee
yhäti lempeämmin.

Ja sydämes jos haavoittuu,
oi isänmaa, taas uhrautuu
sun lapses veren antain.
Siis älä pelkää, rajaton
sun lastes usko yhä on
eteesi kaikki kantain.

Oiva Paloheimo.

SINIMUSTAN SIVALLUKSIA

Kyllä sodasta on jotain hyötyäkin. Esimerkiksi viimeinen maamaailmanpalo loi ja kehitti paljon sellaista, mitä ennen ei tunnettu.

Samoin on laita myös tämän sisäpoliittisen sodan, jonka herra Kekkonen — herra Tannerin määräyksestä? — 22. 11. 38. julisti. Ainakin se on omiaan kehittämään niitä „parlamenttaarisia laitoksiamme", joitten joustavuutta uudenvuodenpäivänä radiossa ylistettiin.

„*Varsinais-Suomi*" on ehdottanut, että näitä „parlamenttaarisia laitoksia" yhä edelleen kehitettäisiin ja perustettaisiin esim. uusi ministerinvirka: Sisäministerille määrättäisiin apulainen, joka hoitaisi *kaikki muut* sisäministeriölle kuuluvat tehtävät herra Kekkosen huolehtiessa IKL:n kaatamisesta.

Meillä on takataskussamme toinen, mielestämme yhtä hyvä ehdotus: Valtiollinen poliisi on mielestämme viime aikoina ollut aivan ylikuormitettu. Herrat Säippä, Pankko, Aaltonen ja muut pinckertonit eivät ole saaneet edes yön rauhaa.

Siksi ehdotamme, että perustetaan erikoinen „*Oppikoulujen vakoilukeskus*"-niminen laitos, jonka erikoistehtäväksi jää ehkäistä koulupoikien kansanvallanvastainen toiminta. Se vakinaistutettakoon eduskunnan päätöksellä ja yhdistettäköön opetusministeriöön. Jokaiseen oppikouluun nimitettäköön erikoinen *poliittinen komisaari*, jonka tehtäväksi jää pitää huolta, että rehtorit eivät politikoi ja että kansanvallanvastaisia aatteita ei pääse tunkeutumaan kouluun. Tämän uuden kansanvaltaisen laitoksen palvelukseen on kyllä saatavissa ammattitaitoista väkeä. Ovathan monet ryssänvallan aikaiset poliisimiehet saaneet olla jo kaksi vuosikymmentä työttömänä. Ehkäpä Juho Raatikainenkin, jonka santarmipäällikölle lähettämän raportin tässä numerossa julkaisemme, olisi taas valmis astumaan palvelukseen!

Silloin tulisivat kuulustelutkin suoritetuksi suuremmalla ammattitaidolla kuin tähän saakka. Nyt ne menivätkin vähän lekkeripeliksi. Kautta maan kiertää yksi toistaan hauskempia juttuja koulupoikain antamista vastauksista.

Savon puolella oli kysytty yläluokan pojalta, onko rehtori politikoinut.

— On, vastasi poika reippaasti.

— Milloin ja millä tavalla? Koeta nyt vain muistaa!

— *Lukiessaan kouluhallituksen kirjelmää!*

Muutamassa Pohjanmaan koulussa kuulusteltiin kolmannen luokan oppilaitakin, koska valtiollinen poliisi oli heistä tehnyt kanteluja.

Niinpä eräältä kymmenvuotiaaltakin kysyttiin:

— Olitko IKL:n pikkujoulussa?

— Kyllä minä olin, vastasi oppilas.

— Missä tehtävässä olit, mitä teit?

— *Olin joulutonttuna!*

Tästä yhteiskunnalle vaarallisesta työskentelystä laadittiin pitkä kuulustelupöytäkirja ja on se nyt joko sisäministerin tai opetusministerin pöydällä.

Eräässä karjalaisessa koulussa sattui kuulustelijalle paha pukki. Hän kysyi nimittäin lehtoria kuulustellessaan, että ovatko oppilaat käyttäneet mustaa paitaa.

— En tiedä, vastasi lehtori häpeillen.

— Kuinka ette tiedä, kysyi neuvos?

— Tämä on — *tyttökoulu!*

Eräältä pohjalaiselta tiedusteltiin, mitä Kuortaneen leireillä opetettiin.

— Siellä puhuttiin *sorasta*, vastasi poika.

— Vai sodasta — luvattiinko Venäjää vastaan alkaa sota?

— Ei — puhuttihin vain siitä „*kahreksantoista sorasta.*"

Eräs koulun lehtori oli pitämässään poliittisessa puheessa lukenut kohtia „Pohjalaisia"-näytelmästä.

Eräältä saman koulun pojalta kysyttiin:

— Olitko lehtoria kuuntelemassa?

— Olinhan minä.

— Mitä hän puhui?

— Hän luki „Pohjalaisista", että vaikka Salttu onkin huono mies, „*ei Salttu silti niin huono mies ole, jotta oman talon väkeä ilmiantaisi*".

Sellainen oli tuo kansanvallan puolesta suoritettu manööveri. Ja sen johdosta kouluissa politikoidaan, politikoidaan enemmän kuin koskaan ennen.

Hyvällä syyllä voisi herra Hannula huudahtaa: *Vielä yksi tällainen voitto ja kansanvalta on hukassa!*

Muutoin meistä tuntuu, että valtiollinen elämämme kulkee pitkin harppauksin sellaista tilannetta kohden, jolloin yhteiskunnalle vaarallisen kiihoituksen vuoksi kuulusteltaviksi määrätyt kansalaiset kuljetetaan viranomaisten puheille — *lastenvaunuissa!*

Sinimusta.

TYÖTTÖMIEN PUOLESTA . . .

(Jatkoa sivulta 51).

Meitä syytetään omien olojemme mustamaalauksesta, mutta tahtoisin sanoa, että ainakin maaseutuköyhälistön sosiaaliset olot ovat niin huonot monin paikoin, ettei niissä mustaamista ole. On pidettävä mitä suurimpana häpeänä maallemme, että täällä jälleen työttömyyskurjuus nostaa päätänsä. Kun kerran esim. Saksassa, jonka väestötiheys on melkein 10 kertaa suurempi kuin Suomessa, kyetään poistamaan työttömyys maasta, täytyisi se kyetä poistamaan myös Suomesta. Tämä maa ei ole vielä niin valmiiksi tehty, ettei täällä löydy työtä miehille ja naisille sukupolvien ajaksi, jos vain valtiovallalla on vähänkään aloitekykyä ja tarmoa. Kun tietää minkälaiset melkein rajattomat mahdollisuudet tämä maa todellisuudessa voi työväestölleen ja kansalleen tarjota, niin täytyy sydän katkeruudella ja häpeällä, kun täytyy häätää nuoria miehiä kotinsa ovelta yhden toisensa perästä, miehiä, jotka pyytävät vain yhtä: *työtä.* Kuinka paljon nuorta voimaa ja energiaa tämä valtakunta menettääkään niissä, jotka työttöminä harhailevat kunnasta kuntaan tai elävät kuntien avustusten turvin!

Kuinka avuton valtiovalta on tällaisissa asioissa kävi ilmi m.m. viime viikolla. Sos.demokraattisen eduskuntaryhmän lähetystö kävi hallituksen puheilla pyytämässä hallituksen toimenpiteitä sen johdosta, että työnantajaliiton jäsenet heidän tietojensa mukaan ovat yleensä alentaneet metsätyöläisten palkkoja 25 %:lla alle sovittujen palkkanormien. Ministeri Tanner, sanomalehtitietojen mukaan, „huomautti niistä vaikeuksista, jotka ovat valtiovallan esteenä sen ryhtyessä pakkotoimin säännöstelemään työpalkkoja." — Tämähän on ollut tunnettua jo kautta aikojen ja senvuoksi on IKL:n eduskuntaryhmä tehnyt aloitteita eduskunnassa n.s. minimipalkkalainsäädännöksi, lainsäädännöksi, jonka avulla valtiovallalla olisi oikeus puuttua työsuhteisiin niissä tapauksissa, jolloin työläisten palkkoja poljetaan alle toimeentulominimin. Tätä lainsäädäntöä, te sosialistiset ministerit, nyt kipeästi alkaisitte tarvita, mutta eduskunnassa te olette samoinkuin koko puolueenne sitä vastustaneet! Olette pelänneet siinä „fascismia", se kun oli IKL:n aloite.

Olen kirjoittanut tästä kysymyksestä en ainoastaan asian itsensä vuoksi vaan senkin vuoksi, että kansallinen nuoriso alkaisi entistä enemmän kiinnittää huomiota yhteiskunnallisiin kysymyksiin. *Sillä sen tehtäväksi jää luoda tulevaisuuden valtio, joka palvelee kansakuntaa sen kaikkia kerroksia myöten paremmin kuin tämä nykyinen.*

Helsingissä 11 p:nä helmikuuta 1939.

Elias Simojoki.

Kulttuuriaktivismia

KADONNEEN AIKAKAUDEN HAUDALLA.

Maisteri Sakari Vapaasalon puhe
J. L. Runebergin patsaalla.

Suomalaisten osakuntain liput seisovat jälleen kunniavartiossa Runebergin patsaalla. Me suomalaiset ylioppilaat, jotka taistelemme suomalaisen kansakunnan ja suomalaisen kulttuurin voimakkaan nousun puolesta, tahdomme näin osoittaa, että me emme koskaan lakkaa kunnioittamasta Runebergiä suurena isänmaallisena runoilijana.

Runeberg on ollut valtava voima historiassamme. Runeberg on ylipäänsä määrännyt kokonaisen vuosisadan suomalaisen maailmankatsomuksen. Hän antoi Suomen kansalle tuon kauniin ja romanttisen myytin Saarijärven Paavosta ja Torpan tytöstä, ja tämän valoisan maailmankatsomuksen turvin on Suomen kansa taistellut olemassaolonsa puolesta. Voipa väittää, että tämän hyviin maailmanvaltoihin ja kansojen välillä vallitsevaan ikuiseen oikeuteen uskovan runebergiläisyyden varjoon on jäänyt jopa Snellmaninkin karu ja kylmä filosofia historiankulusta.

Ylipäänsä me emme vielä ole pohjiaan myöten ymmärtäneetkään Snellmanin ennakkoluulottomia käsityksiä siitä, mitkä voimat määräävät historiassa ja minkäverran kansakuntien välillä on oikeutta. Meille on Snellman merkinnyt tähän asti vain lähinnä suurta kielipoliitikkoa. Hän on ollut meille vain oraakkeli, jonka me olemme kutsuneet todistajaksemme kielipoliittisissa päivänkahakoissamme. Mutta Snellmanin käsitys siitä, että kansakunta on ainoa historianvoima, että kansakunnan ainoana tehtävänä maailmassa on toimia omaksi hyväkseen ja että ainoan oikeudenmukaisuuden sanelee kansojen välillä kansallishengen voima — tämä Snellman on jäänyt meille suomalaisille vielä vieraaksi.

Sillä me olemme kasvaneet, kuten sanottu, runebergiläisyyden maailmassa. Meidän suomalaisten tavanomainen isänmaallisuus on ansioineen ja rajoituksineen imenyt voimansa Runebergistä. Tässä käsityksessä isänmaasta ja yhteiskunnasta on ollut jotakin vuoden 1848 Floran päivän valoisasta kevätuskosta. Siinä on ollut jotakin kansallisen aamunkoiton ihanteellisesta hengestä. Ja tällaisena se on ollut, kuka voisi sitä kieltää, juuri se voima, jonka varassa kansamme on vienyt itsenäisyystaistelunsa voittoon.

Ja kuitenkin meistä nykyisestä nuorisopolvesta tuntuu, että me tällä paikalla ikäänkuin seisomme kokonaisen kadonneen aikakauden haudalla. Viime vuosisadan valoisa käsitys yhteiskunnasta ilman ristiriitoja ja kansasta vailla kokonaisuutta pirstovia kuiluja ei ole enää todellisuutta. Ja runebergiläinen usko „pienten kansojen oikeuteen" ei näytä käyvän enää yksiin historian kylmän todellisuuden kanssa. Tuntuu siltä, että tämä nuoriso, joka on nähnyt historian riisuvan naamionsa, joutuu todistamaan erään kauniin ja turvallisen maailmankatsomuksen kuolemaa. Snellmanin kylmän, illusionittoman filosofian valtavat näköalat alkavat meille aueta.

Me alamme käsittää, että muuta maanpäällistä voimaa ei ole kuin kansallishenki. Meille alkaa käydä selväksi, että mikäli Suomen kansalla on tulevaisuutta, on rakennettava tämän kansallishengen varaan. Jos meidät sitten pyyhkäistään pois historiasta, on se johtuva siitä, että meidän kansallishenkemme ei ole ollut kyllin väkevä, että se ei ole kyennyt hävittämään kansallista kokonaisuutta repiviä voimia ja että tämä kansa ei olekaan ansainnut parempaa kohtaloa.

Mutta me luotamme Suomen kansan suureen tulevaisuuteen. Me näemme suomalaisen kansan kerran nousevan esiin ja tarttuvan omalta osaltaan historian kul-

MERJAN LIITTO

ESKONMERKKI

Merjan Liittoon on hyväksytty seuraavat uudet eskonmerkkijäsenet:

LAUSUNTA:

Korte, Kai, Helsinki. Lausujan esitystapa on miehekäs ja miellyttävä. Harvinaisen kiinteäkaikuisella äänellään hän pystyy vaihteleviinkin väri:ttelyihin. Erikoisen lupaava näyte.

Lumiala, Kaarina, Helsinki. Lausujan esityksessä huomioi ennen kaikkea poikkeuksellisen kauniin ja pyöreäsointuisen äänen. Näytteen antajan esitystapa on erittäin persoonallinen. Voimakas eläytyminen ja ilmeikkaus on hänen lausuntansa onnellisena perusluonteena. Avoimempi, vapaampi ote sekä runoon että yleisöön nähden on kuitenkin tarpeen.

Nykänen, Sirkka-Liisa, Kuopio. Esityksen vapautuneisuudessa ja välittömyydessä on lausuja jo päässyt sangen pitkälle. Häikäilemättömän leveät, voimakkaat otteet olisivat varmasti paikallaan, jotta neiti Nykänen voisi runoisaan luoda myös kestävät kehykset kaiken sen hauraan herkkyyden ja kauneuden suojaksi, jonka hän nyt jo hyvin tavoittaa.

Muilu, Jussi, opiskelija, Lapua. Ääni miellyttävä, rytmitaju hyvä. Parista esityksestä puuttui yksityiskohtainen viimeistely. On pyrittävä ilmaisulliseen vapautumiseen liiallisesta pingoittuneisuudesta ja paatoksesta.

KIRJALLISUUS:

Vainio, Veikko, lehtori, Oulu. Näytteenä K. J. Gummerus Oy:n kustantama, puolustuslaitoksemme syntyaikoja käsittelevä muistelmateos „Vääpeli Kempas".

SÄVELTAIDE:

(Laulu:)

Kumpulainen, Seppo, Helsingin Konservatorion oppilas. Laulajan esitystapa musikaalista ja voimatekoista, kaunis, valoisa baritoni alkaa olla kauttaaltaan tasaisesti resonoitu.

Robertson, Liisa, Helsingin Konservatorion oppilas. Kauniit luonnonlahjat, todella hyvä koulu ja kunnioitettava, kaikinpuolinen ahkeruus takaavat nuorelle laulajattarelle menestyksellisen tulevaisuuden.

(Viulu:)

Tuominen, Kaarina, Helsingin Konservatorion oppilas. Omaa jo melko lailla es:intymistottumusta. Esitti näytteensä raikassointisesti, teknillisesti luistavasti ja antaumuksellisesti.

MERJANMERKKI

Iikka Kaakinen; näytteenä erinomaiset arvostelut saanut lausuntailta Konservatoriossa.

Kaakisen lausujanluonteelle on ehkä ominaisinta se ihmeellinen hartaus ja vilpittömyys, joka kauniisti kuvastuu hänen taiteessaan ja joka vaikuttaa syvästi kuulijaan. Hänen lausujankehitystään läheltä seuranneen täytyy ihaillen todeta se antaumuksellisuus, jolla näytteenantaja on työtään lausuntataiteensa hyväksi tehnyt, eikä tämä uurastus suinkaan ole ollut jättämättä jälkiä tuloksiin. Monipuolisen, vaativan lausuntailtaohjelman voitollinen läpäiseminen on todisteena Kaakisen lausujakyvyn avartumisesta. Herkkää „Särkynyt maljakko"-esitystä pitäisin huomattavimpana uuden alan valtauksena. Mutta kaikkein parhaintaan Kaakinen antoi ehkä sittenkin elävästi pursuvissa, aina inhimillisissä humoristisissa tehtävissään. Eskon yksinpuhelu oli todella korkeaa taidetta.

Kaakisella, kuten kaikilla taiteilijoilla, on toki kuitenkin rajoituksensa runomaailmansa tulkitsemisessa, täytyyhän taisteltavaa olla aina edessäpäin. Mikään suuri dramaatikko hän ei ole. Vakava, voimakas runous on hänen esittämänään kyllä miehekästä, mutta saa helposti pienen pateettisuuden vivahteen. Kaakisen lausunta on huoliteltua, tekisi mieli sanoa, miltei liian huoliteltua. Kuulija kaipaisi joskus sellaista raisuutta, lennokkuutta, jossa väkevä tunne vyöryisi armotta ylitse kaiken laskelmoidun ja teknillisesti pätevän. Tässä yhteydessä en malta olla huomauttamatta pienestä, lähinnä vain äänenkäyttelyvirhesstä, joka kuitenkin voi olla oireellinen Kaakisen lausunnalle yleensä. Hänelle tuottaa ilmeisiä vaikeuksia nimittäin runon tunnelman tiiviinä säilyttäminen. Hän saattaa joissain kertovissa kohdin ikäänkuin pudottaa äänensä runonmaailmoista ja tietämättään tehdä äänensä niin arkisen kuivaksi, että todellinen runo häviää kokonaan runosta. Kaikessa esityksessä, leppoisimmassakin jutelmassa täytyy olla määrätty intensiivinen ote, joka ei saa herpautua. Äänensävyttely joutuu tässä koville koetteille. Kaakinen on äänellisesti keskitason lausujia huomattavasti edellä, kuitenkin äänen selvä rasittuneisuus loppuesityksissä ilmaisee kurkku- ja kaulavapauden vielä puuttuvan.

Iikka Kaakinen on lausujana jo niin kehittynyt, että häntä voi ja kannattaa huomioida selvänä esittäjäpersoonallisuutena. Tämän vuoksi olen koettanut eritellä kritiikissäni myös hänen heikkouksiaan tavallista tarkemmin. Tämä ei siis suinkaan estä sitä, että täysin tunnustan hänen eittämättömät esittäjälahjansa ja pidän häntä erittäin ansiokkaana merjanmerkkilausujana. Hyväksytty

kuun. Suomalaisella pohjalla syntynyt ja vääjäämättömän kansallishengen elävöittämä suomalainen kulttuuri on kerran lausuva omat vuorosanansa maailman kulttuurikehityksessä. Yhteinen kohtalotoveruus on kerran yhdistävä tämän kansan. Yhteiskunnallinen kuilu on menevä umpeen meidän nuoren polven aikana. Ja kielirajaa aukova, omasta suomalaisesta kansakunnastaan erilleen pyrkivä ruotsinkielinen sivistyneistömme on joko huomaava, että se ei ole mitään muuta kuin suomalaista — tai sitten se on häviävä Suomen kansan historiasta, niinkuin kaikki se häviää, joka taistelee kehityksen rautaisia lakeja vastaan.

Tämän nuoren uskon me kohotamme kuin palavan soihdun ylös tänäkin päivänä. Sillä joskin me näemme, että runebergiläinen idylli on repeytynyt rikki, niin me uskomme, että Runebergin luottamus tämän kansan hyviin voimiin on kerran jälleen oleva todellisuutta. Tämä kansa on kerran raivaava tien itselleen.

Elää tätä kansaa varten; tehdä tästä kansasta kokonaisuus, aukaista tietä tämän Runebergin ja Snellmanin kansan suuruudelle — siinä on meidän suomalaisten ylioppilaiden velvoittava tehtävä!

OMITUISTA.

Eräs meikäläinen oli äskettäin kuulusteltavana valtiollisessa poliisissa. Tällöin hän kysäisi keskustelun lomassa:

— Mitäs arvelette jos Ruudolffin elämäkerta ilmestyisi kirjana — sellaisena kuin se todellisuudessa on?

— *Se vahingoittaisi maan etua,* vastasi kuulustelija varomattomasti.

Lukijaa ihmetyttää varmaan, *kuinka entisen ministerin elämäkerran julkaiseminen voi olla maan etujen vastainen teko!*

„HUKKUVA TARTTUU OLJENKORTEENKIN".

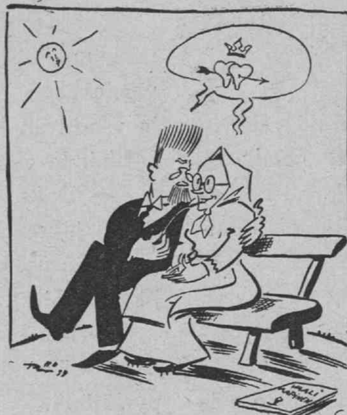
Tässäkin lehdessä on aikoinaan kerrottu, millaiseksi maalaisliitto „aapiskirjassaan" arvioi sosialidemokraattisen puolueen, nykyisen hallituskumppaninsa.

Kun nyt sanomalehdissä on näkynyt uutisia, joitten mukaan maalaisliitto suunnittelisi vaaliliittoa edistyspuolueen kanssa, julkaisemme seuraavassa, mitä mainittu „vaaliaapinen" edistyspuolueesta sanoi:

„*Edistyspuolue, tuo ohjelmaton sosialistien ja ruotsikkojen liehittelijä ja vain omien kaupunkilaisjohtajiensa persoonallisia etupyyteitä ajava puolue on siksi vähäarvoinen ja vailla tulevaisuutta oleva puolue, että se voidaan tässä sivuuttaa.*"

„Ohjelmaton, sosialistien ja ruotsikkojen liehittelijä" ja „omien kaupunkilaisjohtajiensa persoonallisia etupyyteitä ajava" edistys on siis kelvannut nyt maalaisliiton vaaliliittokaveriksi.

Kuinka sanookaan vanha kansa: „*Hukkuva tarttuu oljenkorteenkin ...*"

„SOSIALISTIT MUUTTUNEET".

Näin julistaa kansanrintamalehdistö yhä ja uusimpana todistuksena se esittää TUL:n tunnetun yhteistoimintapäätöksen.

Tämä viimeinen „muuttumisprosessi" on tapahtunut tosiaan ennätysmäisellä vauhdilla. Sunnuntaina 5. 2. tehtiin *kielteinen* päätös ja maanantaina — Tannerin painostuksesta — *myönteinen.*

Yhdessä vuorokaudessa luopui TUL siis luokkataistelusta, marxilaisuudesta ja kaikesta muusta pahasta! Palkkioksi se saa luonnollisesti lisätyt määrärahat.

Onnittelemme „eheyttämispolitiikkaa"!

LUULEE ITSESTÄÄN SUURIA.

Viime marraskuun jälkeen syntynyt poliittinen vitsi lopettaa sopivasti tämän „*Laukauksia*"-sarjan.

Kerrotaan nimittäin, että Hitler on alkanut kuvitella itsestään liikoja.

Hän luulee nimittäin olevansa — Urho Kaleva Kekkonen, kotoisin Suomesta!

Poliittinen tietopeli.

(Vastaukset.)

1. v. 1905. 2. Kesäkuun 16 pnä 1904. 3. Helmikuun 15 pnä 1899. 4. 90 %. 5. Heinä—elokuun vaihteessa 1906. Hra Tannerin poliittisen painostuksen johdosta. 7. Helsingin „Jyry". 8. Maaherroille lähetetty kehoitus olla toteuttamatta sitä KOH:n päätöstä, jonka mukaan työväenyhdistysten on maksettava kommunisteilta perityistä varoista lahjaveroa. 9. Aivan varmasti. 10. Lakialoite IKL:n lakkauttamisesta. 11. Yrjö Räisänen. 12. Kuului n.s. Helsingin punaiseen kellarikomppaniaan. 13. Kataloonian. 14. Suomen sos.dem.puolue ja punainen ammattijärjestö. 15. Eduskunnassamme on 200 edustajaa. — *Miesten* lukumäärää emme ole tarkistaneet.

E. B. Höijärvi:

Kenttäapteekkarin muistelmia kapinavuodelta.

(Jatk. edell. numeroon.)

III.

Punaisten päämajassa.

Helsingin punaisten paikallinen esikunta oli vahvasti vartioitu. Kaikki komerot ja käytävät sisäpuolella oli ahdettu täyteen asestettuja punasolttuja, ja kaksi kerberosta seisoi kiväärit tanassa kadulla paraatioven kummallakin puolella.

— Seis! Onko lippua?, tiuskasi toinen kerberoksista pillerimiesten lähetystölle, joka ilman muuta aikoi painua ovesta sisään.

— Ei ole lippua eikä lappua, mutta olisi asiata esikuntaan.

— Mitä asiaa teillä sinne on?

— Yksityistä asiaa esikunnan päällikölle.

— Onko se tärkeätä, ja mitä se koskee?

— Tietysti se nyt tärkeätä on. Ei suinkaan me nyt turhan tähden tulla teitä vaivaamaan.

Kerberokset keskenään konfereeraamaan. Lähetystö näytti kai proletaarisotureista liian herraskaiselta, koska sen ulkonainen olemus tutkittiin tarkoin ihan kiireestä kantapäähän. Lyhyen neuvottelun tulos oli se, että ovi aukaistiin ja herrat katsottiin otollisiksi astumaan sisälle esikartanoihin. Mutta itse pyhimpään oli vielä pitkä matka ja monta mutkaa.

Eteisessä alkoi uusi kuulustelu. Kokonainen liuta laiskannäköisiä sällimiehiä, korkean esikunnan henkivartioväkeä, piiritti heti tulijat. Kyseltiin puuta heinää, ja vaadittiin "suoria ja vakavia" vastauksia, sillä Eppu Lyhkänen alkoi jo lasketella hirsipuuhuumoria.

— Onko teillä aseita mukana?, kysyttiin lopuksi. Se oli jokseenkin turha kysymys, sillä sitä ennen olivat taskut jo useampaankin kertaan kopeloitu ja täysin tyhjiksi havaittu.

— Hei heppulit siellä, huudettiin sitten yläkertaan, lähettäkää tänne yksi lakeija. Täällä on esikuntaan pyrkijöitä.

Kohta sitten saapui jostakin sieltä yläkerroksista alas eteiseen se "lakeija", hauskannäköinen epeli muuten, kiiltonahkasaappaissa, karvainen kasakkalakki takaraivolla, paita "suuren isänmaan" malliin housujen päällä, tikari vyöllä ja tulipunaisia "marsalkannauhoja" vähän joka paikassa.

— Tulkaa perässä, komensi lakeija. Ja niin sitä sitten aletaan hanhenmarssissa painua kiertoportaita pitkin kohti korkeuksia.

Korkea esikunta istuu toisen kerroksen perimmäisessä sopukassa, joten lähetystön on marssittava koko kerroksen läpi. Siinä on hyvä tilaisuus tehdä pieniä havaintoja.

Entinen kenraalikuvernöörin juhlasali on kuin hornan kattila. Verenkarvaisia sotureita vetelehtii kaikkialla. Lattia on täynnä paperinpalasia, savukkeen ja sikarin pätkiä, tyhjiä säilykerasioita ja savukekoteloita ja ties mitä rojua. Kivääreitä ja ammuksia nurkissa suuret röykkiöt, joukossa jokunen konekiväärikin. Nauloissa seinillä riippuu patruunavöitä, reuhkalakkeja ja ryssän sinellejä. Suurien seinäpeilien edessä proletaarit peilailevat ja kääntelevät itseään kuin "apina markkinoilla", toiset paitahihasillaan, toiset täysissä varustuksissa. Toiset istuvat mukavasti hienoissa, kullalla silatuissa nojatuoleissa, vääntelevät viiksiään ja haisuttelevat n.s. "stinkadurossikareja". Koko "lukaalissa" on niin ummehtunut ja ällöttävä löyhkä, että oikein tympäisee, sillä ikkunat ja muut ilmareijät ovat visusti suljetut. Pelätään kai „korsvetotraakia". Kaikkea tätä kauhistuksen kanaliasotkua komeat kristallikruunut katselevat alakuloisina ylhäältä katonrajasta, samat, jotka aikaisemmin olivat nähneet Bobrikoffin, Seynin ja monen muun "Suomen suursyömärin" siellä pullistelevan. Kun lähetystö marssi salin läpi, sorina lakkasi, ja kaikki katselivat sitä silmät tapilla kuin härkä uutta veräjää. Vihdoin saavutaan sitten esikunnan odotushuoneeseen.

— Olkaa hyvät ja ilmoittautukaa kanslistille, sanoo "lakeija" ja lähtee ovelta takaisin.

"Kanslisti", nuori arviolta noin 15-vuotias tytöntyllerö, istuu topakkana pöydän takana, edessään paperiarkki, jossa on joukko nimiä ja osoitteita. Selvällä kynällä siihen nyt piirustetaan myöskin lähetystön nimet ja osoitteet.

— Olkaa hyvä ja istukaa, sanoo "kanslisti" ja osoittaa ovenpielessä olevaa divaanisohvaa.

Viereisestä huoneesta kuuluu kovaa meteliä. Siellä kuuluu olevan paljon miehiä koossa, ja kaikki puhuvat yhtaikaa. Välillä mätkähtää nyrkkikin pöytään.

— Esikunnalla on täysistunto, täytyy odottaa siksi kun se loppuu, selittää "kanslisti". Mutta kun meteli yhä vain yltyy, eikä "tävsistunnosta" tunnu tulevan sen viisaampaa, niin "kanslisti" raottaa lopuksi ovea ja kuiskasee sisään:

— Täällä on eräs lähetystö, jolla on asiaa esikuntaan.

Huoneessa vallitsee heti haudan hiljaisuus, ja lähetystö saa määräyksen astua sisään.

Huoneen perällä olevan vihreäverkaisen pöydän ympärillä istuu joukko miehiä lakit päässä. Jokunen ryssäkin on joukossa. Muuten hyvin kirjavaa sakkia. Ikkunan ääressä on sihteerin pöytä, jonka takana muuan kirkiisin näköinen äijä selailee papereita. Musta hän on kuin murjaani, josta päättäen hän ei ainakaan ole suomalainen.

Puheenjohtajan paikalla istuu komeannäköinen nuori mies puettuna jonkinlaiseen ratsastuspukuun, karvainen kasakkalakki kallellaan päässä, kiiltävät upseerinsaappaat jaloissa ja vyötäisillä leveä patruunavyö, josta riippuu tupsuniekka tikari. Edessään pöydällä on suurikokoinen pistooli.

Lähetystön astuessa sisään puheenjohtaja nousee reippaasti ylös, ja muut seuraavat esimerkkiä. Eräs apteekkimiehistä selostaa lyhyesti lähetystön asian ja ojentaa sitten "ulttimaattumin" päällikölle, joka istahtaa alas sitä lukemaan.

— Provokatsuunia, selvää provokatsuunia, sanoo päällikkö, ja viskaa paperin eteensä pöydälle. Mitään apteekkientarkastusmääräystä ei ole täältä esikunnasta annettu. Mitä miehiä ne mahtoivat olla ja mitä ne sieltä apteekista hakivat?

— Teikäläisiä ne olivat nauhoista päättäen ja sanoivat hakevansa lahtareita ja kuularuiskuja.

— Jaa, tämä on taas ikävä juttu, surullinen juttu, puhelee puheenjohtaja ja hypistelee pöydällä olevaa pistoolia. Seinää vasten sellaiset miehet pitäisi panna heti, ehdottomasti.

— Niin, kyllä se selvintä olisi, innostuu jo Eppu Lyhkänenkin ja hivuttelee itsensä toisten takaa lähemmäs pöytää.

— Kyllä asia tutkitaan ja syylliset saatetaan rangaistukseen. Meillä on juuri tutkittavana eräs toinen ikävä tapaus. Kulosaarella on murhattu muuan poliisipäällikkö. Selvää provokatsuunia sekin. Sota-aikana tapahtuu kaikenlaisia yllätyksiä, joita ei voi estää.

— Niin, kylläkai se vaikeata onkin pitää sellaista sekavaa joukkoa kurissa ja ohjaksissa, keskeyttää Eppu ja tarkastelee edessään olevaa esikuntaa, jokaista erikseen, yksitellen.

— Juu, teidän asianne tulee oitis tutkittavaksi, sanoo puheenjohtaja ja ojentaa paperin sihteerille. Me tarvitsemme lääkkeitä ja apteekkeja, eikä niitä saa sulkea, sillä nyt on sota. Minä annan heti joukoilleni sellaiset määräykset, että apteekkiin ei mennä kiväärien kanssa, vaan ne on jätettävä ulkopuolelle, ja sitäpaitsi heillä pitää olla minun nimikirjoituksellani varustettu lupalippu.

Seuraa hetken vaitiolo, jonka jälkeen lähetystön äänitorvi alkaa tiedustella:

— Tuota noin, saisinko luvan kysyä, mikä nimi niissä lupalipuissa sitten tulee olla, että tiedämme?

— Salminen on minun nimeni. — Kiitos.

Kun kaikki kävi näin odottamattoman hyvin, ja "ulttimaattumin" tuojilla näytti olevan jo selvä yliote, niin Eppu Lyhkänen innostui lopuksi haastattelemaan punapäällikköä.

— Luuleeko herra Salminen, että sotaa tulee kauvankin vielä kestämään?

— Ei monta viikkoa. Joukkomme etenevät voitokkaasti joka suunnalla, ja uusia voimia lähetetään rintamille säännöllisesti. Valkoisten voimat ovat muuten niin vähäiset ja heikot ja hajanaiset, että on aivan mieletöntä heidän enää yrittääkään vastaan rimpuilla.

— Vai niin huonot niillä on voimat ja vehkeet, valkoisilla, ihmettelee Eppu. Mutta maasta se pienikin ponnistaa. Missäpäin ne nyt sitten tappelevat? Ihminen on nykyisin niinkuin tynnyrissä, on pruntti päällä ja hana ummessa. Kukaan ei tiedä mitään, ja lehdet valehtelevat kuin almanakka.

— Jaa, sota on sotaa. Silloin ei puhuta joutavia, vaan toimitaan sitä kiivaammin. Sanomalehdetkin on mobilisoitu. Ne palvelevat yhteistä asiaa. Sen verran voin kyllä sanoa, että Porvoon kaupunki vallataan valkoisilta vielä tänä päivänä ja että pohjoisella rintamalla on eräs paikka, joka tulee tekemään vähäisen kiusaa. Kun se on vallattu, niin voittomme on taattu. Silloin köyhälistön diktatuuri ottaa komennon ja hoitaa loput.

— Jaahah, hyvä on, että lyhyeen loppuu tupenrapinat ja päästään taas jatkamaan niitä myrkkyanalyysejä.

Haastattelu oli lopussa, ja pillerimiesten lähetystö sanoi hyvästit ja lähti.

— Voi pyhä yksinkertaisuus, sanoi Eppu, kun oli päästy onnellisesti ulos luolasta ja oltiin taas ihmisten ilmoilla. Päästeli pajuköyttä niinkuin ongensiimaa. Mutta tulipas vähän totuuttakin. Se "toinen paikka" taitaa sentään pitää puoliaan loppuun asti, niin minusta ainakin *tuntuu.*

Sotaa kestikin senjälkeen vielä alun neljättä kuukautta ja päättyi kokolailla toisin kuin punainen esikuntapäällikkö oli ennustanut.

Alhainen V

HELMIKUUN MANIFESTI

Kansakunnan tie itsenäisyyteen!

Käsikirjoitus
MIKA WALTARI

Ohjaus
TOIVO SÄRKKÄ
YRJÖ NORTA

Elokuva käsittää isänmaan ihmeelliset vaiheet, Suomen kansan itsenäisyyden vaatimuksen, kärsimykset, rohkeuden ja tien voittoon. Prologi kuvaa Tilsitin päiviä, Napoleonin ja Aleksanteri I neuvottelua Suomen kohtalosta ja Porvoon valtiopäivien päättäjäisiä. Varsinainen tapahtumasarja alkaa Viaporin antautumisesta, jatkuu Helmikuun manifestin, passiivisen vastarinnan ja aktivisti- sekä jääkäriliikkeen kovien aikojen kautta itsenäisyystaisteluun ja päättyy täydellisen vapauden valkeaan päivään.

Pääosissa:
Regina Linnanheimo, Tauno Palo,
Laila Rihte, Unto Salminen, Yrjö Tuominen, Eino Kaipainen, Irja Elstelä, Aku Korhonen, Arvo Kuusla, Kaarlo Angerkoski, Leo Lähteenmäki, Ossi Elstelä, Toppo Elonperä.

Todellinen suomalainen suurelokuva!

40-vuotismuistomerkki sille uhrautuvalle sankaruudelle, niille sukupolville, jotka loivat valtakunnan itsenäisyyden.

Valmistamo

SUOMEN FILMITEOLLISUUS (SF)

Hinta 3:—.

Seinäjoki 1939 — Lakeuden Kirjapaino